

Декларация на Европейския трансграничен граждански алианс

Трансграничните региони имат централна роля за бъдещето на Европа

Регионите по вътрешните граници представляват 40 % от територията на ЕС, където живеят 30 % от населението (150 милиона души) и работят близо 2 милиона трансгранични работници. С единния пазар и Шенгенското пространство в граничните региони бяха създадени много нови възможности и тези региони в много случаи престанаха да бъдат периферии и се превърнаха в места за растеж.

Въпреки това все още съществуват много пречки. Гражданите, живеещи в гранични региони, продължават да срещат трудности в ежедневието си, независимо дали става въпрос за намиране на работа, достъп до здравно обслужване, ежедневно пътуване до работното място или за преодоляване на административни проблеми. По същия начин предприятията се сблъскват с пречки, които спъват техния растеж, а местните и регионалните власти (МРВ) продължават да са изправени пред предизвикателства при установяването на по-задълбочено трансгранично сътрудничество, например относно трансграничните обществени услуги.

Тези предизвикателства станаха още по-очевидни по време на кризата, свързана с COVID-19, когато след десетилетия на свободно движение границите внезапно бяха затворени, което създаде големи затруднения за гражданите и предприятията в граничните региони и доведе до мащабни отрицателни икономически и социални последици. Поради това е от решаващо значение да се преодолеят тези пречки, за да се мобилизират възможностите, които отворените граници предлагат на гражданите и предприятията, и да се предприемат необходимите мерки за постигане и запазване на това положение дори в ситуация на криза.

От друга страна, следва да се отбележи, че кризата стана повод за множество форми на сътрудничество и разкри трансгранични взаимовръзки и солидарност, които сега трябва да бъдат организирани и засилени чрез европейски и национални публични политики, като изцяло се вземат предвид особеностите на трансграничните региони.

Като страни, подписващи настоящата Декларация, ние:

1. подчертаваме значението на трансграничното сътрудничество за процеса на интеграция на Европейския съюз и в светлината на незадоволителното равнище на финансиране за европейското териториално сътрудничество през следващия финансов период призоваваме **трансграничните региони да бъдат поставени отново във фокуса на централната политическа и законодателна дейност на Европейския съюз;**
2. призоваваме ЕС **активно да включи граничните региони и трансграничните групи в Конференцията за бъдещето на Европа.** Европейските гранични региони, Европейските групи за териториално сътрудничество (ЕГТС) и Еврорегионите ще организират трансгранични обществени консултации за бъдещето на Европа, за да се гарантира подходящото отчитане на мненията на гражданите от трансграничните райони; насърчаваме ги да допринасят активно за демократизацията на трансграничното сътрудничество чрез организирането на постоянни трансгранични съвети и междурегионални парламентарни асамблеи;

3. подчертаваме необходимостта **граничните органи да разполагат с подходящи правомощия, специални ресурси и ускорени процедури**¹ за себе си и трансграничните си групи, за да се преодолеят пречките при изпълнението на техните трансгранични проекти;
4. призоваваме Европейския парламент, Съвета и Европейската комисия да **приключат преговорите по предложения регламент относно европейския трансграничен механизъм**² и да гарантират неговото приемане. Изразяваме желание да се установи подобен подход и за външните граници на ЕС;
5. призоваваме институциите на ЕС, местните, регионалните и националните органи да **премахнат всички правни и административни пречки** пред свободата на движение, трансграничната заетост, общите трансгранични публични услуги, сътрудничеството между службите за спешно и здравно обслужване и сътрудничеството от всякакъв вид, което би било от полза за гражданите, живеещи в гранични региони;
6. препоръчваме, с оглед на липсата на координация между държавите членки и регионите със законодателни правомощия при транспонирането на директивите на ЕС, **Европейската комисия да извършва оценки на трансграничното териториално въздействие**, в които да разглежда не само въздействието на законодателството на ЕС върху граничните региони, но и последиците от липсата на координация при транспонирането на правото на ЕС в граничните региони. Транспонирането на законодателството на ЕС следва да бъде свързано със задължение за координация със съседните държави членки, така че да не се създават нови пречки;
7. призоваваме държавите членки и регионите да **създадат трансгранични обсерватории, чиято цел да бъде наблюдение на трансграничната интеграция, идентифициране и премахване на пречките по границите** и осигуряване на сътрудничество с националните и регионалните звена за контакт за обмен на опит и обсъждане на проблемите, пред които са изправени МРВ, гражданите и предприятията на определена граница;
8. призоваваме ЕС да **създаде ефективна рамка за трансгранични обществени услуги, която да им позволи да бъдат ефективно приложени на практика**. Това би представлявало ясна добавена стойност за териториалното сближаване на ЕС, тъй като би дало възможност на МРВ, както и на държавите членки, да подкрепят европейските граждани, живеещи в съседни държави, като им предоставят така необходимите услуги, които не са били и не биха могли да бъдат предоставени в техните собствени държави членки;
9. призоваваме институциите на ЕС и държавите членки **активно да включат граничните региони във всички етапи от прилагането на Европейския зелен пакт, ЕС от следващо поколение** и други подобни широкообхватни политики в бъдеще;

¹ Както е посочено в Договора от Аахен, подписан на 22 януари 2019 г. от Германия и Франция, в главата, посветена на трансграничното сътрудничество.

² COM(2018)0373.

10. призоваваме институциите на ЕС да **гарантират минимално равнище на трансгранично сътрудничество в случай на глобални, европейски или регионални кризи** като пандемията от COVID-19. Това законодателство следва да гарантира, че вътрешните граници ще останат отворени, да осигури предоставянето на трансгранични публични услуги и пълноценното функциониране на единния пазар и Шенгенското пространство. Във връзка с това препоръчваме приемането на хармонизирани критерии на равнището на ЕС относно управлението на бъдещи пандемии и спешни случаи в целия ЕС, за да се избегне фрагментиран подход, който подкопава ефективността на реакцията при кризи.
-